

Fokus på forskernes psykiske arbejdsmiljø

Temadag om

Dit liv i et forskermiljø – trivsel eller stress

Mål:

- At sætte fokus på væsentlige problemstillinger i f.t. det psykiske arbejdsmiljø.
- At give inspiration til, hvorledes man kan arbejde med de udpegede problemstillinger.
- At bidrage til, at den organisatoriske enhed får opstillet en handlingsplan i relation hertil.

Målgruppe:

En samlet organisatorisk enhed (afdeling) indenfor forskning. F.eks. en afdeling på et universitet. Her tænkes på gruppen af VIP'er.

Målgruppen er ikke afgrænset til fast ansatte.

Arrangør:

Arrangementet afholdes gennem en forskningsinstitution, der står for udsendelse af invitationer, tilmelding og den praktiske del af arrangementet.

Underviserne står for det samlede faglige forløb, herunder evt. undervisningsmateriale, og er primære undervisere. Der vil blive inddraget relevante personer fra forskningsinstitutionen både som sparring, når temadagen skal planlægges, til gennemførelsen af temadagen på forskningsinstitutionen samt evt. som med undervisere.

Undervisere:

To arbejdsmiljø faglige undervisere. Tilsammen med kvalifikationer og erfaring indenfor

- Psykiske arbejdsmiljø
- Ledelse og organisation
- Forskning

Evt. andre relevante undervisere efter aftale truffet under planlægningen.

Praktiske rammer:

Varighed: 8:45 -15:15

Start med morgenkaffe ved ankomst 8:45-9:15

Frokost af 45 minutters varighed

Eftermiddagskaffe som afslutning på mødet 14:45-15:15.

Antal deltagere eksklusiv undervisere: Maksimalt 20 deltagere, minimum 8 deltagere.

Forberedelse:

Der arrangeres et formøde med repræsentanter for det område på forskningsinstitutionen, der afprøver konceptet. Her aftales, hvilke temaer der arbejdes med – herunder (ud fra et oplæg fra underviserne) hvordan der laves et spørgeskema forløb inden dagen. Se vedhæftede beskrivelse af spørgeskemaforløb

(Afprøvningen har vist, at det er væsentligt for forløbet på temadagen, at underviserne møder forskerne på arbejdspladsen under forberedelserne op til temadagen, for at forskermedarbejderne kan lære underviserne at kende inden temadagen. Her kan metoder og forløbet på temadagen blive lagt frem for deltagerne i en dialog, hvor deltagerne kan få et indtryk af, hvordan arbejdsformen bliver på dagen.)

Underviserne samler op på kortlægningen og kommer med forslag til diskussionsoplæg og gruppeopdeling til selve dagen.

Forløb for dagen:

Hovedtema: at sætte fokus på trivsel og stress indefor forskermiljøet og konkret for denne gruppe af deltagere. Hvilke forhold på afdelingen fungerer, og hvilke fungerer ikke?

Præcise tema'er for dagen laves ud fra spørgeskemaundersøgelsen. Kun de tema'er, der tages op, bliver behandlet på dagen.

1. Arbejdsmiljøtemaerne tages op således:
 - Introduktion fra underviserne omkring dagens baggrund, temaer og forløbet
 - Runde blandt deltagerne med kort præsentation af dem selv og deres organisatoriske placering
2. Reflekterende teams om de tema'er der er bragt op i forhold til kortlægningen
3. Opsamling i forhold til temaerne – herunder oplæg til punkter på en handlingsplan, der kan arbejdes videre med.
4. Opsamling på dagen – hvem gør hvad.

(Afprøvningen viste, hvor vigtigt det er at have klare aftaler med deltagerne, om hvad der kan nås på en enkelt temadag.

Det er ikke realistisk at nå en fuldstændig kortlægning; drøftelserne af temaer på dagen vil ikke kunne udtømme alle relevante emner; og én temadag kan ikke producere en fuldstændig handlingsplan.

Det er realistisk, at vigtige emner kan blive trukket op og blive markerede, at drøftelserne kan lægge en del nuancer og sammenhænge frem, og for nogle emner kan der blive udpeget mulige løsninger, som kan indgå i en handlingsplan.

Niveauet for hvad der kan nås på en temadag med de forberedelser, der er lagt op til i konceptet, er at være inspirerende og igangsættende for arbejdspladsens arbejde med problemstillinger indenfor det psykiske arbejdsmiljø).

Se uddybende metodebeskrivelser på de følgende sider.

Metodebeskrivelser:

Et spørgeskemaforløb

I spørgeskemaforløbet anvendes et kendt spørgeskemasystem til at indhente information om, hvordan situationen vedr. det psykiske arbejdsmiljø er for den samlede organisatoriske enhed af forskningsmedarbejdere, der deltager på temadagen.

Først tages beslutning om, hvilket spørgeskemasystem, der skal anvendes. Beslutningen tages i et samarbejde mellem underviserne og repræsentanter for den organisatoriske enhed, der deltager på temadagen. Eksempler på spørgeskemasystemer er AMI's 3-dækker spørgeskemasystem; AT's materialer vedr. indsamling af information f.eks. i forbindelse med udarbejdelse af APV, forskellige værktøjer til arbejdsklimaundersøgelser.

Det materiale, der besluttet anvendt, bliver præsenteret for medarbejderne i den organisatoriske enhed, der skal deltage på temadagen. Det bliver uddelt til alle, der skal deltage, med klar angivelse af, hvornår det skal være udfyldt, til hvem det skal afleveres, og på hvilken måde afleveringen skal foregå. Der vil også blive informeret om formålet med undersøgelsen, og hvordan og af hvem den bearbejdes.

Underviserne sørger for, at det udfyldte materiale bliver opgjort og statistisk bearbejdet, så det kan fremlægges på temadagen og dermed anvendes til at igangsætte debatter og drøftelser.

Introduktion fra underviserne omkring dagens baggrund, temaer og forløbet.

Underviserne gennemgår planen for dagens forløb og beskriver kort de enkelte programpunkter, så deltagerne får et billede af, hvilket forløb de kan forvente at indgå i og hvilke forventninger, der kan stilles til underviserne og de øvrige deltagere under de enkelte punkter i programmet. Underviserne gennemgår praktiske forhold ved arrangementet som f.eks. det aftalte traktement og hvor de enkelte dele (f.eks. kaffe/te med eller uden brød/kage – frokost) foregår, toiletforhold mv.

Underviserne præsenterer sig selv og beskriver deres erfaringer og baggrund for at arbejde med på temadagen som undervisere og procesledere.

Forløbet i samarbejdet mellem underviserne og repræsentanter for den organisatoriske enhed, der afholder temadagen, beskrives med vægt på den informationsindhentning og beslutningstagen, der har fundet sted. Resultater fra spørgeskemaundersøgelsen fremlægges *ikke* her – men vigtige træk ved gennemførelsen af spørgeskemaundersøgelsen lægges frem.

Underviserne beskriver i generelle vendinger vigtige træk i forskningsverdenens arbejdsmiljøproblemer, som de er lagt frem i offentligheden via undersøgelser mv., og herunder også de generelle træk vedr. forholdene for det psykiske arbejdsmiljø.

Runde blandt deltagerne med kort præsentation af dem selv og deres organisatoriske placering:

De enkelte deltagere præsenterer sig efter tur kort med navn, organisatoriske placering og en beskrivelse af hovedtræk ved arbejdsmæssige opgaver aktuelt. Det kan være værdifuldt at få en kort beskrivelse af en personlig motivation for at deltage på denne temadag, - hvilket udbytte forventes personligt og for afdelingen – og evt. en kort beskrivelse af hvilket forhold, den enkelte synes er det vigtigste for arbejdspladsen indenfor det psykiske arbejdsmiljø.

Reflekterende teams – ud fra en kortlægning og frem til en handlingsplan

Underviserne præsenterer billedet af afdelingen og dens aktuelle temaer inden for psykisk arbejdsmiljø, som det kan dokumenteres ud fra den foretagne kortlægning med brug af spørgeskema. Beskrivelsen giver:

- information om status, hvor data giver sikre tolkninger
- forslag om tolkninger, hvor flere alternativer er til stede
- og fremsætter hypoteser om relationer og sammenhænge, hvor informationens rette tolkning er usikker.

Bearbejdningen af spørgeskemaets data og fremstillingen af resultater skal søge at afdække indre sammenhænge, beskrive barrierer der bremser ønsket udvikling/afklaring, pege på interesser hos forskellige parter i feltet, angive en evt. udvikling over tid i temaerne osv.

Det er et mål i præsentationen, at deltagerne får en realistisk og bredt favnende beskrivelse af afdelingens hverdag, hvad angår temaer indenfor psykisk arbejdsmiljø.

Evt. kan der gives lejlighed til at deltagerne stiller opklarende spørgsmål. Sigtet skal være at afklare og kvalificere den information, der er givet – der skal ikke igangsættes en debat mellem deltagerne eller mellem underviserne og deltagerne.

Refleksion fra deltagerne på billedet af afdelingen ud fra kortlægningen

Deltagerne deles i grupper på ca. 5-7 deltagere.

På skift gives hver gruppe nu adgang til at føre en drøftelse af, hvad de har hørt om afdelingen ud fra kortlægningen, hvilke sammenhænge eller mulige sammenhænge de ser for sig og hvis der er forslag til, hvad der evt. kunne sættes i gang af aktiviteter/forslag, kan de fremlægges til fælles drøftelse i gruppen.

Deltagerne i de andre grupper er tilhørere til drøftelsen, og underviserne er ligeledes lyttende.

Når en gruppes drøftelser ”ebber ud” er det tid for underviserne at afslutte gruppens snak med hinanden og derefter igangsætte den næste gruppe.

Der fortsættes til alle grupper har haft lejlighed til at reflektere over det fremlagte billede fra kortlægningen.

Opsamling med nogle arbejdsmiljø faglige konklusioner

Underviserne giver i en opsamling et overblik over de temaer, problemkredse og emner, der har været taget op af grupperne og knytter forbindelsen til kendt arbejdsmiljøfaglig viden på disse områder.

Underviserne søger i deres opsamling af temaer og problemkredse at det bliver beskrevet i en form, der passer til kravene til en handlingsplan i den betydning, det har i forbindelse med gennemførelsen af en APV.

Opsamling på dagen – hvem gør hvad

Det tydeliggøres afslutningsvist hvor opgaverne i handlingsplanen nævnt ovenfor ligger – hvem har ansvaret for at bestemte dele af de besluttede aktiviteter bliver gennemførte.

Udviklet og afprøvet af BST Sjælland for Branchearbejdsmiljørådet Undervisning & Forskning

Marts 2004